

**БЪЛГАРИЯ И БЪЛГАРИТЕ ЗАД ГРАНИЦА. ВЗАИМНО ДОВЕРИЕ,
ПРОАКТИВНОСТ И ЕКИПНА РАБОТА**

КОНЦЕПТУАЛНИ ВИЖДЕНИЯ

Аз съм един българин в чужбина. Вече близо половин век.

Животът ми се стече така, че от 1968 година, когато бях едва 12-годишен, започнах да опознавам други народи и религии, култури и обичаи. И така - две десетилетия, без няколко месеца.

Аз съм българин, по дух и по паспорт. По местожителство, по лично и професионално развитие.

С по-големи, или по-малко паузи, обаче, бях ученик в чужбина, бях студент в чужбина, бях работник, служител, ръководител и преподавател в чужбина. Представял съм себе си с ясното съзнание, че всичко което направя, добро, или лошо, ще бъде приписано на България и българите. Тези 20 години са за мен като една безкрайна спортна надпревара, световно първенство, олимпиада, в които виждам себе си със знамето и герба. Успехите приписвам на родината си, пропагандирам нейните големи имена и постижения, неуспехите приписвам на себе си.

От тези две богати на събития десетилетия съм запомнил едно - у нас е тежко, но в чужбина - още повече, ако нямаш моралната поддръжка на близките, приятелите и държавата.

Трудно е върху 5-6 страници, да се формулира задълбочена концепция. По-долу излагам някои от основните си разбирания, по-точно казано, - **вярвания**, по темата. Бих дал всичко от себе си, за да помогне България да направи поне една сериозна крачка напред към своите граждани в чужбина, както и към чуждите граждани с българско самосъзнание и дух.

1. БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА МОГАТ И ТРЯБВА ДА ОПРЕДЕЛЯТ ПРИОРИТЕТИТЕ - СВОИТЕ, НО И НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА.

България е средна по мащабите си европейска страна. Но нашенци са разхвърляни в 70 държави, броят им е, вероятно, равен на броя на една четвърт и

повече, от живеещите в страната. Те са не само неделима част от народа и страната, но са и основен български национален капитал. Като първа стъпка виждам необходимостта от бързо изследване на основните приоритети на българите зад граница. От опита си, от всекидневната си активна кореспонденция в социалните мрежи, знам, че освен личните стремежи и болки, хората имат и такива, най-тясно свързани със страната ни, проблемите ѝ и тяхното решаване.

Обединяването им в един документ, резултат от

А. Професионално експресно допитване,

а впоследствие, отсяването им в **3, максимум 5 горещи приоритета** би било за мен първата реална и постижима цел. Само така може да се премине от многотемното и многословието, към активно действие и конкретни решения, на правителството, управляващата коалиция и Народното събрание, които да отговарят на основната маса от онези повече от милион и половина българи, които съдбата е изпратила извън страната. Това е само първата стъпка към второто наложително, според мен, действие, а именно, създаването на

Б. Национален обществен съвет на българите зад граница.

В моята професионална биография съм бил член на подобен съвет, този на БНР. Спомням си с вълнение с какъв ентузиазъм негови членове, голямата част от които - елитът на българската нация, представители на различни професионални сдружения, клубове, съюзи и други организации, на разни политически течения, професионални и етнически групи, даваха своите мнения и препоръки, предоставяха изследванията си и наблюденията си, за да подпомогнат действията на ръководството на БНР. Стъвсем очевидно е, че мнозина от тях не бяха професионалисти в областта на радиото и електронните медии като цяло. Но препоръките им и съветите им, след обсъждане, залягаха в документите, програмите и плановете на една от двете най-важни обществени медии... И - те бяха просто безценни.

Част от този опит бих приложил незабавно.

Разбира се, на първо време това би бил един

виртуален Национален обществен съвет на българите зад граница. Неговите членове биха използвали модерните средства за общуване, но в скорошна последваща стъпка този Съвет би трябвало да придобие конкретни очертания, да има своите редовни срещи и обсъждания, да бъде активно звено за сътрудничество с българското правителство, да очертае не само сегашния дневния ред, но цели и задачи, плановете и

перспективи, стратегия и тактика, за години напред, които биха се превърнали в ориентир за страната ни в средносрочен план.

2. БЕЗ ДОВЕРИЕ И ПРОЗРАЧНОСТ И НАЙ-ДОБРИТЕ ПОМИСЛИ ЩЕ ПОТЪНАТ В ПЯСЪКА.

Тази задача, както и всяка друга задача, свързана с необходимостта от използване на нечий ентузиазъм и всеотдайност, никак не е лесна. Ако погледнем реалностите в очите, без ни най-малко да омаловажавам направеното досега от държавата и нейните представители в чужбина, мога да заявя от опит и множество обсъждания с българи в различни държави, оставам с впечатлението, че българинът е крайно критичен към държавата си и искрените ѝ намерения да бъде от полза. Така че, за мен извън съмнение е, че основен проблем пред разгръщането на подобна и друга истински успешна активност ще бъде

В. Преодоляването на ниската степен на доверие на българските граждани в чужбина към родната държава.

Най-доброто лекарство за този фундаментален проблем е откровеното и истински заинтересовано и прозрачно отношение към това, което не дава мира на нашенци зад граница. Тук големите обещания и мащабните проекти трябва да отстъпят място на всекидневното проактивно отношение на родината към голямата част от нейните граждани, които имат безброй различни причини да не са тук, в България, но си остават българи и патриоти. Конкретните резултати от предложенията им, техният активен принос за решенията на правителството и парламента на страната, ще бъдат най-добрата протегната ръка от България. Оправданието за бездействие често е липсата на средства, и това със сигурност е от значение, но двадесетгодишният ми опит сочи, че и на това се намира решение, стига да има енергия и добра воля. Ще се наложи организирането на редовни срещи с участието на държавата, организациите на българите в чужбина - ще се наложи осъществяването на кампании за подпомагане дейностите на българските училища и културни, и църковни общини, библиотеки, клубове и асоциации, събирането на средства и пособия... Конкретно, материално, а не само на думи, ще подпомогнем и подобрим в кратки срокове духовното обединение на разединените от стотици противоречия българи зад граница. Участвал съм в подобни кампании за българското малцинство в Сърбия и Украйна - Бесарабия, и помня вълнението, с което се приемаше и най-малката подкрепа от София...

Българите зад граница, не са единствено потребители на чужди блага, образование и права. Понякога те предизвикват раздражението на българите в страната, но и тук опитът ми сочи недвусмислено: те не са загърбили Родината и нейните проблеми. Те са най-големият инвеститор в България и няма скоро да дадат палмата на първенството на някой друг... Чрез силата на модерните технологии и чрез своите близки зад граница, чрез медиите, спътникови, или интернет- те са наясно и с най-малките детайли на политическия и икономическия живот у нас, познават партиите и политиците, техните реални и мними прояви и недостатъци, често по-добре, отколкото българите на родна територия.

Тези наши граждани зад граница често са на ръководни позиции, израснали са от нулата като мениджъри и анализатори, имат обогатени от престоя в чужбина и сблъсъка със съвременните световни тенденции виждания за настоящето и бъдещето на България. Те искат да изразяват активно мнението си, и

Г. България трябва да даде на българите зад граница авторитетна трибуна.

Това може да стане по много начини, чрез създаването на радио- и ТВ предавания, печатни издания, в сътрудничество с БТА - която има огромен опит в това отношение, както и в мащабните си допитвания до българските медии в чужбина, както и партньорство с другите обществени, а и частни, съвременни медии. Безспорно най-ефективни в това отношение са медиите в интернет. Направата на специализиран сайт, или сайтове, на интернет радио и ТВ канали, ще разшири обхвата и ще канализира информацията, която и без това залива социалните мрежи.

От опит, като човек, който пропътува редовно по 1000, или 2 000 километра, за да упражни правото си на глас, знам колко силна е енергията, която българите в чужбина носят, когато искат да дадат гласа си и да направят живота по-добър, като избераат по-добрите представители, по-достоините партии и движения...

В този смисъл държавата е длъжник.

Д. България трябва да направи и невъзможното за да осигури дистанционно, електронно гласуване.

Колкото и да е сложна тази задача, тя трябва да намери решението си максимално бързо и тук помощта на българите зад граница, често експерти на най-

високо световно ниво, може да бъде от съдбовно значение. Без да изпреварвам резултатите от сондажите, за които говорих в началото, смятам, че тази цел, ще влезе със сигурност в Топ 3 на българските приоритети, погледнати от близката и далечна чужбина. Не са една и две страните, които са решили, къде по-успешно, къде по-малко, тази задача. България не е изолирана държава, тя е равноправен член на Европейския съюз и може и трябва да използва целия капацитет на страната и на Съюза, за да намери най-бързото, но и най-качественото, най-сигурното решение на този проблем. Бих пристъпил незабавно към формалното създаване на Група, с неизяснено още название, която да обобщи професионално и достъпно следващите стъпки и решенията им. Убеден съм, че и средства ще се намерят, защото едва ли има много по-показателни задачи, когато говорим за реална демокрация от европейски тип.

Е. Българските малцинства са част от по-доброто бъдеще на България.

В дългите си ученически и студентски години, а и по-късно в работата си в Украйна и Сърбия имах щастието да живея рамо да рамо с българи от малцинствата ни в Бесарабия и в Западните покрайнини. Познавам тяхната неизживяна нега по България, познавам трепета им при възможността да усетят признание и топлина, която идва от страната ни. Независимо, че България има активна политика за приобщаването на тези хора, независимо, че с това се занимават и други държавни органи, - министерства и други организации, виждам ролята на Държавната агенция за българите в чужбина като водеща. Според мен, неговите усилия ще бъдат от решаващо значение за подготовката на един, вероятно по-късен момент, в който ще се осъществи на практика привличането на българите с паспорти и на други държави, било от ЕС, било от състава на страните-кандидатки, било от трети страни, като основен резерв в развитието на българската нация и държава. Аз лично не познавам по-големи и по-всеотдайни патриоти от тези хора. Те само чакат България да им подаде ръка и биха променили живота си из основи, за да бъдат сред гражданите и строителите на утрешна България. А заедно с това, те биха променили към добро и живота на всички ни у нас, биха усвоили територии, не само в прекия но и в преносния смисъл, които ние сме пропуснали да усвоим добре до сега.

Това ни би могло да стане без създаването на **Специална програма за съхранение на българското пространство, за бъдеща интеграция на българите** от Украйна и Молдова, Македония и Сърбия, Румъния, Турция и Гърция. Разбира се, на този етап става дума за условно название, както на програмата, така и на другите потенциални субекти, но аз съм се постарал да им дам имена, които да говорят ясно за същността на тяхната работа.

И след като споменахме Европа, ЕС, нашите съседи от четирите посоки на света, няма да пропусна да отбележа необходимостта от

Ж. Задълбочено и умно изучаване и прилагане на европейския и световния опит.

Не са една и две страните с исторически успешни, емоционално близки, но и продуктивни, отношения със собствените си диаспори. Някои от тях са буквално от другата страна на границите ни. Не е необходимо да откриваме “велосипеда”, на който тези нации се возят. Тук богатите ми международни контакти и езиковите ми познания, уважението ми към екипното начало, биха били впрегнати с пълна пара, за да бъдат обединени силите на българите у нас и зад граница, за да бъде създавано и укрепвано българското лоби навън... Само така могат да се ускорят решенията на някои от проблемите, да се скъсят пътищата към положителния краен резултат.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Написаното по-горе е основано на лични впечатления, наблюдения, допитвания, формални и неформални разговори, на подчертан интерес към темата за ролята и мястото на българите в чужбина в живота на България от много години насам. Макар и натрупани през последните близо цели 5 десетилетия от моя живот, те не ми дават основания да смятам, че зная достатъчно. Държавата е очертала своята политика, провеждала я е с променлив успех, хиляди хора са допринасяли и допринасят за нейната реализация и днес. Светът не започва с нас и с нас няма да завърши. Отнасям се с уважение и ще продължа да го правя, към всеки, който е придвижил нещата напред. Ще използвам наличния екип, неговият и на експертите капацитет, за да науча и нещата, които не знам, за да постигнем заедно възможно най-добрите резултати.

Защото целта на всички ни е една - по-добра и по-единна България.